

NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST
PODRUČNO ZNANSTVENO VIJEĆE
ZA HUMANISTIČKE ZNANOSTI

Klasa: 400-02/12-01/0007

Urbroj: 355-02-02-12-7

Zagreb, 10. prosinca 2012.

- **Prof. dr. Ivo Josipović, Predsjednik Republike Hrvatske**
- **Gospodin Zoran Milanović, predsjednik Vlade RH**
- **Gospodin Josip Leko, predsjednik Hrvatskog sabora**
- **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora**
- **Nacionalno vijeće za znanost**
- **Akademske institucije i sredstva javnog priopćavanja**

Izjava

o ugroženosti humanističkih znanosti

Područno znanstveno vijeće za humanističke znanosti, polazeći od vlastitih dokumenata, zaključaka i iskustava te posebno uzimajući u obzir

- Predstavku koju je Vijeće Filozofskog fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku uputilo 20. studenog 2012. Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora (u prilogu);
- *Izjavu o položaju humanističkih znanosti* koju je Vijeće Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu donijelo na sjednici 29. studenog 2012. (u prilogu);
- *Izjavu o položaju društvenih i humanističkih znanosti te znanosti u Republici Hrvatskoj* koju je Vijeće Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci donijelo na sjednici 6. prosinca 2012. (u prilogu);

razmatralo je na sjednici 10. prosinca 2012. stanje u području humanističkih znanosti. Područno znanstveno vijeće za humanističke znanosti sa žaljenjem je konstatalo da znanstvena politika u Hrvatskoj znanost tretira uglavnom kao proračunsko opterećenje pa se stoga i doprinos znanosti izlasku iz društvene i gospodarske krize mjeri stopama u kojima se smanjuju proračunska izdvajanja za znanstvenu infrastrukturu i znanstvena istraživanja. Takav će pristup prouzročiti daljnju stagnaciju znanstvenih istraživanja i postupno urušavanje znanstvene infrastrukture u svim područjima znanosti.

Međutim, dok su sva područja znanosti suočena s restriktivnim mjerama i stagnacijskim posljedicama, područje humanističkih znanosti izloženo je dodatnim pritiscima i diskriminacijskom odnosu koji MZOS sustavno razvija prema ovom specifičnom znanstvenom području. Diskriminacijskom stavu MZOS-a prema humanističkim znanostima priklonilo se, nažalost, i Nacionalno vijeće za znanost nakon što je u srpnju 2012. godine došlo do promjene na čelnoj poziciji tog najvišeg državnog tijela za znanost. Umjesto da, kao tijelo koje imenuje Sabor Republike Hrvatske, djeluje korektivno u odnosu na izvršnu vlast, Nacionalno vijeće za znanost pretvorilo se pod predsjedanjem prof. dr. sc. Maje Vehovec u izvršnu ispostavu MZOS-a, te time iznevjerilo temeljnu svrhu svog postojanja. Ta negativna sinergija vitalno je ugrozila infrastrukturne pretpostavke i istraživačke funkcije humanističkih znanosti čime je dovela u pitanje i njihovu društvenu ulogu nacionalnih znanosti.

Vitalno ugrožavanje humanističkih znanosti u ovom trenutku dolazi do izražaja u tri paralelna diskriminacijska postupka:

1. Diskriminiranje časopisa u području humanističkih znanosti u raspodjeli financijske potpore za 2012. godinu

O sustavnom uništavanju časopisa u području humanističkih znanosti Područno znanstveno vijeće za humanističke znanosti donijelo je na sjednici 25. listopada 2012. posebno stajalište, koje se kao sastavni dio prilaže ovoj izjavi. Na ovom mjestu navodimo zaključni dio *Stajališta o načinu raspodjele financijske potpore znanstvenim časopisima u 2012. godini te o sustavnoj diskriminaciji časopisa u području humanističkih znanosti.*

Područno vijeće obraća se Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora te predsjedniku Vlade RH, jer smatra da se problem iz osnove narušenog sustava znanstvenog izdavaštva mora rješavati linijom zakonodavne i linijom izvršne vlasti.

Područno vijeće u tom smislu traži da Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu u što skorije vrijeme organizira tematsku raspravu o položaju humanističkih znanosti u sklopu koje bi se razmotrio i problem diskriminacije časopisa u tom znanstvenom području.

Područno vijeće nadalje traži da Vlada Republike Hrvatske:

- *formira posebno povjerenstvo koje će preispitati način rada Povjerenstva za izdavačku djelatnost MZOS-a i opravdanost odluka kojima su dodjeljivana sredstava znanstvenim časopisima u 2012. godini, posebice opravdanost odluka o uskraćivanju potpore;*
- *utvrdi konkretnu odgovornost dužnosnika i tijela MZOS-a za nastale poremećaje i štetne posljedice u sustavu znanstvenog izdavaštva;*
- *odobri interventna sredstva kojima bi se časopisima u području humanističkih znanosti nadoknadila učinjena šteta i omogućilo njihovo daljnje izlaženje.*

Stajalište je, kao svojevrsni apel i očajnički poziv u pomoć, bilo u prvom redu upućeno Nacionalnom vijeću za znanost kao "najvišem stručnom tijelu koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti u Republici Hrvatskoj". (Zakon

o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN, br. 105/2004.) Područno vijeće za humanističke znanosti pritom je imalo u vidu primarnu zadaću Nacionalnog vijeća da "raspravlja pitanja od važnosti za znanstvenu djelatnost te predlaže i potiče donošenje mjera za njezino unapređenje" (ibid.). Odgovor Nacionalnog vijeća za znanost bio je kratak i uvredljiv (u prilogu). Glasio je da je Nacionalno vijeće za znanost Stajalište Područnog znanstvenog vijeća za humanističke znanosti "primilo na znanje (...) te je konstatiralo da nije nadležno za određivanje iznosa i načina raspodjele financijske potpore znanstvenim, znanstvenostručnim časopisima i časopisima za popularizaciju znanosti koje dodjeljuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta".

2. Nametanje nepovoljnih kriterija za vrednovanja znanstvenih rezultata u području humanističkih znanosti

Nakon dugogodišnjih napora i mukotrpnih uvjeravanja na različitim tijelima, koja se bave vrednovanjem i financiranjem znanosti, predstavnici humanističkih i društvenih znanosti uspjeli su se izboriti za pravo da se posebnosti ovih znanstvenih područja uzimaju u obzir prilikom vrednovanja rezultata znanstvenoga rada. Uvažavanje specifičnosti znanstvenih područja postalo je standardom znanstvene politike i samo su oni neupućeni nastavili dalje inzistirati na izjednačavanju kriterija za vrednovanje znanstvenih postignuća u svim područjima znanosti. Upravo je taj vid neupućenosti postao standardom sadašnje znanstvene politike MZOS-a da bi se u najnovije vrijeme proširio i u djelokrug Nacionalnog vijeća za znanost. Tako smo dovedeni u situaciju da ispočetka moramo ponavljati već apsolviranu lekciju o tome da se tobožnje izjednačavanje ili ujednačavanje kriterija za vrednovanje znanstvenih rezultata provodi kao administrativno nasilje nad područjima humanističkih i društvenih znanosti i kao nametanje kriterija koji ta znanstvena područja diskriminiraju i dovode u nepovoljan položaj u sustavu znanosti.

3. Omalovažavanje uloge i blokiranje rada Područnog znanstvenog vijeća za humanističke znanosti

Prilikom imenovanja članova Nacionalnog vijeća za znanost u tekućem mandatu učinjen je u odnosu na uobičajenu praksu funkcionalni propust što u sastav Nacionalnog vijeća za znanost nije imenovan predstavnik Područnog vijeća za humanističke znanosti. Time je propuštena prilika za izravno i snažnije radno povezivanje Nacionalnog vijeća za znanost s njegovim savjetodavnim tijelom za područje humanističkih znanosti. Taj nedostatak uspješno je bio nadoknađivan redovitim pozivanjem predstavnika Područnog vijeća za humanističke znanosti na sjednice Nacionalnog vijeća za znanost. Takvu je praksu novoimenovana predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost naprasno prekinula nakon što je prof. dr. sc. Saša Zelenika, pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i sporta, na sjednici Nacionalnog vijeća 20. rujna 2012. osporio legalnost prisustvovanja predsjednici Područnog vijeća za humanističke znanosti na sjednicama Nacionalnog vijeća za znanost. Predsjednica se istovremeno počela

uvredljivo odnositi prema Područnom vijeću i njegovim legitimnim zahtjevima za funkcionalnim uključivanjem u rad Nacionalnog vijeća za znanost.

Na dopis koji je Područno vijeće tim povodom u formi prosvjeda uputilo sa sjednice 25. listopada 2012. Nacionalnom vijeću za znanost (u prilogu) stigao je uvredljiv odgovor iz kojeg se može razabrati glavni razlog sumnjičavosti prema predstavnicima Područnog vijeća za humanističke znanosti, jer da oni navodno "nisu dužni čuvati tajnu kao članovi Nacionalnog vijeća za znanost" (odgovor Nacionalnog vijeća u prilogu). Premda je u istom odgovoru predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost obećala da će "svaki put kada će postojati potreba, za pojedine točke dnevnog reda pozivati kao izvjestitelja i predstavnika Područnog vijeća za humanističke znanosti", već je prilikom pripreme iduće sjednice 26. studenog 2012. pogazila dano obećanje jer je, nakon što se ispostavilo da su predsjednica Područnog vijeća i njen zamjenik spriječeni, odbila prihvatiti prisustvovanje sjednici predloženog predstavnika Područnoga vijeća. Inače, za dotičnu je sjednicu predsjednica Nacionalnog vijeća utvrdila "postojanje potrebe" za prisustvovanjem predstavnika Područnog vijeća za humanističke znanosti samo u jednoj točki premda su gotove sve točke dnevnog reda, a pogotovo točka o centrima izvrsnosti, ulazile u djelokrug rada i legitimnog interesa ovog područnog vijeća.

Nakon održane sjednice Nacionalnog vijeća na Područno vijeće za humanističke znanosti stigao je nerazumljiv zahtjev predsjednice Nacionalnog vijeća za radikalnim izmjenama odavno raspravljenog i višekratno potvrđenog prijedloga *Pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja*, koji je cjelovito bio uključen čak i u Izvješće o radu Nacionalnog vijeća za znanost za 2010. godinu. Na naše izričito traženje obavijesti o ishodu rasprave na istoj sjednici Nacionalnog vijeća o centrima izvrsnosti, o čemu je Područno vijeće za humanističke znanosti dostavilo Nacionalnom vijeću za znanost opširnu elaboraciju problema s nizom konstruktivnih prijedloga, dobili smo izvod iz neovjerenog zapisnika dotične sjednice (u prilogu). Iz dostavljenog izvoda iz prijedloga još neusvojenog zapisnika može se vrlo malo razabrati o stvarnom tijeku rasprave, ali se uz određene ograde ipak može zaključiti da je ključni dio rasprave polazio od pogrešnih premisa i da je završio protupropisnim stavom da u *Pravilniku o centrima izvrsnosti* "mora ostati formulacija 'pravo na prijavu imaju organizacije iz upisnika', jer po zakonu Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta može financirati samo one znanstvene organizacije koje su u upisniku, jer je to svrha upisnika". Očigledno je naime da bi takva formulacija bila u suprotnosti s nadređenom odredbom iz Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju prema kojoj se znanstveni centar izvrsnosti definira kao "znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika ..." (NN, br. 46/2007.).

Nakon sjednice Nacionalnog vijeća za znanost, na kojoj je bilo onemogućeno prisustvovanje predstavniku Područnog vijeća za humanističke znanosti, uslijedilo je još jedno iznenađenje. Na očigledno nepropisan i neuredan način raspisan je "Javni poziv za članove matičnih odbora, znanstvenih područnih vijeća i umjetničkog vijeća". Raspisivanje javnog poziva bilo je pravovremeno s obzirom na činjenicu da Zakonom propisani četverogodišnji mandat postojećih područnih vijeća i matičnih odbora istječe tek 8. travnja 2013. Ostaje međutim nejasno zbog čega je onda za podnošenje prijedloga određen neobično kratak rok od 3. prosinca 2012., kada je javni poziv objavljen na mrežnoj stranici Agencije za znanost i visoko obrazovanje, do 14. prosinca 2012. kao krajnjeg datuma zaprimanja prijedloga. Sam naziv poziva u jezičnom je vidu pogrešan i trebao je glasiti "Javni poziv za predlaganje kandidata za članove matičnih odbora, znanstvenih područnih vijeća i umjetničkog vijeća". U

proceduralnom pogledu javni poziv nije mogla raspisati/objaviti Agencija za znanost i visoko obrazovanje, jer to nije u djelokrugu njenih nadležnosti, nego Nacionalno vijeće za znanost. Ovime je postupak raspisivanja javnog poziva postao pravno upitnim. Konačno, na nekorektan, a najvjerojatnije i na nepropisan način u pozivu je rok za podnošenje prijedloga definiran danom zaprimanja, a ne danom podnošenja, što građane dovodi u neravnopravan položaj i anulira općepoznato pravilo da se uvažavaju podnesci koji se zadnjeg dana roka pošalju preporučenom poštom. Svi su navedeni nedostaci mogli biti otklonjeni da je javni poziv bio formuliran po uzoru na onaj koji je za aktualni sastav matičnih odbora i područnih vijeća bio raspisan u "Večernjem listu" 28. siječnja 2009. godine ili pak da je na dotičnoj sjednici Nacionalnog vijeća za znanost sjedio – predstavnik Područnog znanstvenog vijeća za humanističke znanosti.

*****

Područno znanstveno vijeće za humanističke znanosti, na temelju navedenog, smatra da je problem diskriminiranja humanističkih znanosti poprimio takve razmjere da se u njegovo rješavanje, u skladu sa svojim ovlastima, nužno i hitno moraju uključiti najviša državna tijela izvršne i zakonodavne vlasti.

Predsjednica Područnog znanstvenog vijeća
za humanističke znanosti

Akademkinja Milena Žic Fuchs